ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ

Огляд

рішень Вищої ради правосуддя,
ухвалених за результатами розгляду заяв
суддів про звільнення у відставку
в 2023 році

Зміст:

1. Правове регулювання питання звільнення судді з посади у відставку та визначення стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку 4

2. Щодо зарахування стажу роботи, що дає судді право на відставку .. 7

2.1. Зарахування стажу роботи на посаді судді та стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді 7

2.2. Зарахування стажу роботи на посаді судді та половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі 7

2.3. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі 7

2.4. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та періоду проходження строкової військової служби 8

2.5. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді, половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі та періоду проходження строкової військової служби 9

2.6. Зарахування стажу роботи, що дає право на відставку судді згідно з частиною четвертою статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів», а також стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та / або половина строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі та / або проходження строкової військової служби 9

2.7. Зарахування стажу роботи на посаді судді, а також іншого стажу, що дає право на відставку, проте не зараховано половини строку навчання за заочною або вечірньою формою у вищому юридичному навчальному закладі 11

2.8. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді, зокрема, стажу роботи на посаді стажера (стажиста) народного суду / помічника прокурора 12

2.9. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді народного судді 13

2.10. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи безпосередньо пов'язаного з керівництвом та контролем за діяльністю судів 14

2.11. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді, безпосередньо пов'язаного з керівництвом та контролем за діяльністю судів в органі, підвідомчому Міністерству юстиції України 14

2.12. Не зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді, яка безпосередньо пов'язана з керівництвом та

контролем за діяльністю судів, однак не віднесена до органів влади, визначених у частині четвертій статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів» 15

2.13. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності) в обсязі меншому, ніж вимагалося законом для призначення на посаду судді 15

3. Огляд рішень Вищої ради правосуддя про звільнення суддів у відставку, які на час ухвалення рішення Вищої ради правосуддя про звільнення у відставку досягли шістдесяти п'яти років 17

4. Правомірні очікування суддів на зарахування до стажу роботи, що дає право на відставку, половини строку навчання та / або проходження строкової військової служби 19

5. Основні аспекти, на які слід звернути увагу та які враховуються під час розгляду матеріалів про звільнення судді з посади у відставку та визначення стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку 25

1. Правове регулювання питань звільнення судді з посади у відставку та визначення стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку

Відповідно до пункту четвертого частини шостої статті 126 Конституції України однією з підстав звільнення судді є подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням. Згідно з статтею 131 Конституції України в Україні діє Вища рада правосуддя, повноваження якої визначені цією статтею та статтею 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя». Одним із пріоритетних повноважень Вищої ради правосуддя є ухвалення рішень про звільнення суддів у відставку.

За пунктом 11 частини п'ятої статті 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» незалежність судді забезпечується, зокрема, правом судді на відставку.

Відставка судді є особливою формою звільнення його з посади за власним бажанням та обумовлена наявністю в особи відповідного стажу роботи на посаді судді; наслідком відставки є, зокрема, припинення суддею своїх повноважень з одночасним збереженням за ним звання судді і гарантій недоторканності, а також набуттям прав на виплату вихідної допомоги та отримання пенсії або щомісячного довічного грошового утримання (абзац четвертий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 19 листопада 2013 року № 10-рп/2013 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-13#Text).

Відповідно до частини першої статті 116 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається згідно зі статтею 137 цього Закону, має право подати заяву про відставку.

Статтею 137 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено, що до стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

- судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України, судді Конституційного Суду України;
- члена Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- судді в судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

Із набранням чинності Законом України від 12 липня 2018 року № 2509-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», яким внесено зміни до статті 137 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суддям додатково до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, підлягає зарахуванню стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) тривалістю, яка вимагалася законом для призначення на посаду судді станом на дату призначення на посаду судді.

Аналогічний правовий висновок викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 30 травня 2019 року у справі № 9901/805/18, який відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права (https://reyestr.court.gov.ua/Review/82739058).

Абзацом четвертим пункту 34 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що судді, призначені чи обрані на посаду до набрання чинності цим Законом, зберігають визначення стажу роботи на посаді судді відповідно до законодавства, що діяло на день їх призначення (обрання).

Згідно із частиною четвертою статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів» (зі змінами) до стажу роботи, що дає право на відставку судді та отримання щомісячного довічного грошового утримання, крім роботи на посадах суддів судів України, державних арбітрів, арбітрів відомчих арбітражів України, зараховується також час роботи на посадах суддів і арбітрів у судах та державному і відомчому арбітражі колишнього СРСР та республік, що раніше входили до складу СРСР, час роботи на посадах, безпосередньо пов'язаних з керівництвом та контролем за діяльністю судів у Верховному Суді України, в обласних судах, Київському і Севастопольському міських судах, Міністерстві юстиції України та підвідомчих йому органах на місцях, за діяльністю арбітражів у Державному арбітражі України, Вищому арбітражному суді України, а також на посадах прокурорів і слідчих за умови наявності у всіх зазначених осіб стажу роботи на посаді судді не менше 10 років.

Указом Президента України від 10 липня 1995 року № 584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» установлено, що до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як десять років, зараховується, зокрема, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання у вищих юридичних навчальних закладах.

Пунктом 3-1 постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів», яка втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2010 року № 1097 «Про внесення змін до актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності судів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України», зазначене положення було змінено.

Так, до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років, зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів та календарний період проходження строкової військової служби.

Водночас згідно із правовим висновком, викладеним у постанові Великої Палати Верховного Суду від 3 вересня 2020 року у справі № 9901/521/19, заочна та вечірня форми навчання у вищому юридичному навчальному закладі не зараховуються до стажу судді, який дає право на відставку (reyestr.court.gov.ua/Review/91644658).

Регламентом Вищої ради правосуддя, затвердженим рішенням Вищої ради правосуддя від 24 січня 2017 року № 52/0/15-17 (у редакції рішення Вищої ради правосуддя від 21 листопада 2023 року № 1068/0/15-23), зі змінами, установлено, що при вирішенні питання про звільнення судді з посади у зв'язку з поданням заяви про відставку стаж роботи на посаді судді обраховується з дати призначення (обрання) судді на посаду по дату ухвалення Вищою радою правосуддя відповідного рішення або по дату припинення повноважень судді у зв'язку з досягненням суддею шістдесяти п'яти років.

2. Огляд практики Вищої ради правосуддя щодо зарахування стажу роботи, що дає судді право на відставку

2.1. Зарахування стажу роботи на посаді судді та стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 20 років 3 місяці 26 днів, з яких:

- 17 років 3 місяці 26 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 3 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 21 листопада 2023 року № 1071/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41614.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 21 листопада 2023 року № 1074/0/15-23 про звільнення Колдіної О.О. з посади судді Голосіївського районного суду міста Києва у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41661);

від 23 листопада 2023 року № 1122/0/15-23 про звільнення Білич І.М. з посади судді Київського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41747).

2.2. Зарахування стажу роботи на посаді судді та половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 37 років 9 місяців 27 днів, з яких:

- 35 років 10 місяців 29 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 1 рік 10 місяців 28 днів – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 14 грудня 2023 року № 1322/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42507.

2.3. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 32 роки 3 місяці 28 днів, з яких:

- 27 років 11 місяців 4 дні – стаж роботи на посаді судді;
- 2 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 2 роки 4 місяці 24 дні – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі.

Детальніше з текстм рішення Вищої ради правосуддя від 2 листопада 2023 року № 1029/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41084.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 2 листопада 2023 року № 1030/0/15-23 про звільнення Любинецької-Онілової А.Г. з посади судді Ямпільського районного суду Вінницької області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41095);

від 14 листопада 2023 року № 1051/0/15-23 про звільнення Куцин В.М. з посади судді Миргородського міськрайонного суду Полтавської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41362);

від 28 листопада 2023 року № 1129/0/15-23 про звільнення Верби І.О. з посади судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41883);

від 28 листопада 2023 року № 1130/0/15-23 про звільнення Куценко Т.Р. з посади судді Дніпровського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41876);

від 12 грудня 2023 року № 1254/0/15-23 про звільнення Ткаченко І.В. з посади судді Господарського суду Івано-Франківської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42419);

від 14 грудня 2023 року № 1310/0/15-23 про звільнення Унятицького Д.Є. з посади судді Бородянського районного суду Київської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42531);

від 19 грудня 2023 року № 1342/0/15-23 про звільнення Мельник І.Г. з посади судді Орджонікідзевського районного суду міста Маріуполя Донецької області (відряджена до Деснянського районного суду міста Києва) у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42643);

від 21 грудня 2023 року № 1377/0/15-23 про звільнення Ковальової Т.Г. з посади судді Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42727).

2.4. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та періоду проходження строкової військової служби

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 35 років 8 місяців 5 днів, з яких:

- 30 років 9 місяців 8 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 1 рік 10 місяців 17 днів – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 3 роки 10 днів – період проходження строкової військової служби.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 19 грудня 2023 року № 1346/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42642.

2.5. Зарахування стажу роботи на посаді судді, стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді, половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі та періоду проходження строкової військової служби

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 37 років 3 місяці, з яких:

- 30 років 10 місяців – стаж роботи на посаді судді;
- 2 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 2 роки 5 місяців – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі;
- 1 рік 11 місяців – період проходження строкової військової служби.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 19 грудня 2023 року № 1340/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42639.

2.6. Зарахування стажу роботи, що дає право на відставку судді згідно з частиною четвертою статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів», а також стажу роботи, вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді та / або половина строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі та / або проходження строкової військової служби

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 20 років 11 місяців, з яких:

- 15 років 3 місяці – стаж роботи на посаді судді;
- 3 місяці – роботи помічником прокурора міста Хмельницького;
- 3 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 2 роки 4 місяці – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 2 листопада 2023 року № 1025/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41090.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 14 листопада 2023 року № 1052/0/15-23 про звільнення Довгополова О.М. з посади судді Восьмого апеляційного адміністративного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41360);

від 14 грудня 2023 року № 1309/0/15-23 про звільнення Зайця О.В. з посади судді Чернігівського окружного адміністративного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42530);

від 19 грудня 2023 року № 1347/0/15-23 про звільнення Зубова О.С. з посади судді Херсонського міського суду Херсонської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42646);

від 21 грудня 2023 року № 1378/0/15-23 про звільнення Косцової І.П. з посади судді П'ятого апеляційного адміністративного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42796);

від 21 грудня 2023 року № 1379/0/15-23 про звільнення Зуєвої Л.Є. з посади судді Одеського апеляційного адміністративного суду (відряджена до П'ятого апеляційного адміністративного суду) у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42736).

NB! Правова позиція Верховного Суду щодо розгляду справ про визначення аналогічного стажу роботи судді, що дає право на відставку, та щомісячного грошового утримання судді у відставці викладена в постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23 грудня 2021 року у справі № 686/16953/17 (адміністративне провадження № К/9901/383/18) доступна за посиланням reyestr.court.gov.ua/Review/102171262.

2.7. Зарахування стажу роботи на посаді судді, а також іншого стажу, що дає право судді на відставку, проте не зараховано половини строку навчання за заочною або вечірньою формою у вищому юридичному навчальному закладі

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 28 років 9 місяців 27 днів, з яких:

- 26 років 5 місяців 5 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 2 роки 4 місяці 22 дні – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді.
- У цьому разі до стажу роботи, що дає судді право на відставку, не зараховано половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі за заочною формою (правовий висновок, викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 3 вересня 2020 року у справі № 9901/521/19).

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 30 листопада 2023 року № 1161/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42037.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищою радою правосуддя:

***від 30 листопада 2023 року № 1162/0/15-23 про звільнення Парахіної** Є.В. з посади судді Ленінського районного суду міста Полтави у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42038);*

від 19 грудня 2023 року № 1343/0/15-23 про звільнення Семенюк І.М. з посади судді Конотопського міськрайонного суду Сумської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42733);

від 21 грудня 2023 року № 1380/0/15-23 про звільнення Іваненко Ю.Г. з посади судді Вищогоспеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42737);

від 26 грудня 2023 року № 1403/0/15-23 про звільнення Мірошниченко Л.Є. з посади судді Слов'янського міськрайонного суду Донецької області (відряджена до Соснівського районного суду міста Черкаси) у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42847);

від 26 грудня 2023 року № 1419/0/15-23 про звільнення Бунди А.О. з посади судді Бродівського районного суду Львівської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42823).

від 23 листопада 2023 року № 1123/0/15-23 про звільнення Мички І.М. з посади судді Здолбунівського районного суду Рівненської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41737);

від 21 грудня 2023 року № 1381/0/15-23 про звільнення Слоквенка Г.П. з посади судді Дніпровського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42732).

NB! Правова позиція Верховного Суду щодо розгляду справ про зарахування до стажу роботи, що дає судді право на відставку, зокрема, строку навчання за вечірньою та заочною формами: справа № 9901/521/19 за позовом Пазичева В.М. до Вищої ради правосуддя про визнання протиправним і скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

Рішенням Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 18 грудня 2019 року в задоволенні позову відмовлено reyestr.court.gov.ua/Review/86552349.

Постановою Великої Палати Верховного Суду від 3 вересня 2020 року рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду залишено без змін reyestr.court.gov.ua/Review/91644658.

2.8. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді, зокрема, стажу роботи на посаді стажера (стажиста) народного суду / помічника прокурора

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 39 років 7 місяців 16 днів, з яких:

- 34 роки 2 місяці 8 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 1 рік 7 місяців – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 2 роки 5 місяців 1 день – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі;
- 2 роки – період проходження строкової військової служби.

У цьому разі до стажу роботи, що дає судді право на відставку, зараховано стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді, а саме період роботи на посаді стажера Хотинського районного народного суду (1 рік 7 місяців).

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 17 жовтня 2023 року № 981/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41031.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 18 квітня 2023 року № 372/0/15-23 про звільнення Гладія С.В. з посади судді Київського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39590);

від 21 грудня 2023 року № 1379/0/15-23 про звільнення Зуєвої Л.Є. з посади судді Одеського апеляційного адміністративного суду (відряджена до П'ятого апеляційного адміністративного суду) у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/42736).

2.9. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді народного судді

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 41 рік 5 місяців 20 днів, з яких:

- 37 років 14 днів – стаж роботи на посаді судді (в тому числі на посаді народного судді з квітня 1986 року до 1 червня 2000 року);
- 2 роки 5 місяців 1 день – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі;
- 2 роки 5 днів – період проходження строкової військової служби.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 28 березня 2023 року № 425/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39666.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 16 лютого 2023 року № 50/0/15-23 про звільнення Вербової І.М. з посади судді Київського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39284);

від 21 лютого 2023 року № 82/0/15-23 про звільнення Данилової О.О. з посади судді Миколаївського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39332);

від 28 лютого 2023 року № 154/0/15-23 про звільнення Гуменюка В.І. з посади судді Верховного Суду України у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39346);

від 16 березня 2023 року № 214/0/15-23 про звільнення Граніна В.Л. з посади судді Малиновського районного суду міста Одеси у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39423);

від 30 березня 2023 року № 278/0/15-23 про звільнення Сливки Л.М. з посади судді Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39490);

від 20 квітня 2023 року № 393/0/15-23 про звільнення Парандюк Т.С. з посади судді Тернопільського апеляційного суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39596).

2.10. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи безпосередньо пов'язаного з керівництвом та контролем за діяльністю судів

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить понад 20 років, з яких:

- 16 років 9 місяців 7 днів – стаж роботи на посаді судді;
- 3 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 1 рік 7 місяців 24 дні – час роботи безпосередньо пов'язаний з керівництвом та контролем за діяльністю судів.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 28 березня 2023 року № 255/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39480.

2.11. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді, безпосередньо пов'язаного з керівництвом та контролем за діяльністю судів в органі, підвідомчому Міністерству юстиції України

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 26 років 9 місяців 21 день, з яких:

- 20 років 9 місяців 24 дні – стаж роботи на посаді судді;
- 6 місяців 27 днів – час роботи на посаді, безпосередньо пов'язаній з керівництвом та контролем за діяльністю судів в органі, підвідомчому Міністерству юстиції України;
- 3 роки – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 2 роки 5 місяців 1 день – половина строку навчання за денною формою у вищому юридичному навчальному закладі.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 8 серпня 2023 року № 808/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/40790.

2.12. Не зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу роботи на посаді, яка безпосередньо пов'язана з керівництвом та контролем за діяльністю судів, однак не віднесена до органів влади, визначених у частині четвертій статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів»

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 17 років 9 місяців 26 днів, що не дає судді право на відставку.Зокрема, до стажу судді, що дає право на відставку не зараховано період роботи на посаді завідувача сектором організаційного забезпечення діяльності судів, органів суддівського самоврядування та судової статистики Територіального управління Державної судової адміністрації України в Кіровоградській області, оскільки згідно із частиною четвертою статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів» (який діяв на час призначення судді на посаду) зараховується лише час роботи на посадах, безпосередньо пов'язаних з керівництвом та контролем за діяльністю судів у Міністерстві юстиції України та підвідомчих йому органах на місцях.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 4 квітня 2023 року № 294/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39535.

2.13. Зарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, стажу (досвіду) роботи (професійної діяльності) в обсязі меншому, ніж вимагалося законом для призначення на посаду судді

Із матеріалів про звільнення судді у відставку встановлено, що загальний стаж роботи судді на день ухвалення рішення становить 34 роки 3 місяці, з яких:

- 30 років 7 місяців 3 дні – стаж роботи на посаді судді;
- 1 рік 9 місяців 7 днів – стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді;
- 1 рік 10 місяців– період проходження строкової військової служби.

У цьому разі до стажу роботи, що дає судді право на відставку, зараховано стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право для призначення на посаду судді лише 1 рік 9 місяців 7 днів з двох необхідних років роботи за юридичною спеціальність, встановлених статтею 8 Закону СРСР від 4 серпня 1989 року № 328-I «Про статус суддів в СРСР» (чинного на час обрання судді на посаду).

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 25 липня 2023 року № 744/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/40747.

3. Огляд рішень Вищої ради правосуддя про звільнення суддів у відставку, які на час ухвалення рішення Вищої ради правосуддя про звільнення у відставку досягли шістдесяти п’яти років

У період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя, а саме з 24 лютого 2022 року по 12 січня 2023 року до Вищої ради правосуддя надходили заяви суддів про звільнення у відставку. В цей ж період деякими суддями, які подали заяви про звільнення у відставку, виповнилось шістдесят п’ять років.

Відставка судді є особливою формою звільнення його з посади за власним бажанням та обумовлена наявністю в особи відповідного стажу роботи на посаді судді; наслідком відставки є, зокрема, припинення суддею своїх повноважень з одночасним збереженням за ним звання судді і гарантій недоторканності, а також набуттям прав на виплату вихідної допомоги та отримання пенсії або щомісячного довічного грошового утримання (абзац четвертий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 19 листопада 2013 року № 10-рп/2013 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-13#Text).

Відповідно до частини першої статті 120 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» повноваження судді припиняються з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п’яти років. Згідно зі статтею 125 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» припинення повноважень судді є підставою для припинення трудових відносин судді із відповідним судом, про що голова суду видає наказ.

Судді, яким у період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя виповнилось шістдесят п’ять років та, які подали заяви про звільнення у відставку, мали законні очікування на звільнення з посади судді у відставку у встановлений законом строк і, відповідно, на встановлені законом гарантії судді у відставці.

Несвоєчасний розгляд заяв суддів про звільнення у відставку, поза межами визначеного законом строку для такого розгляду (один місяць), хоч і зумовлений об’єктивними обставинами, які цьому передували, та не залежав від волевиявлення суддів, призвів до зниження рівня гарантій незалежності таких суддів.

Згідно із частиною другою статті 22 Конституції України конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. Це стосується і визначеного статтею 55 Конституції України права на судовий захист. На думку Конституційного Суду України, зниження рівня гарантій незалежності суддів опосередковано може призвести до обмеження можливостей реалізації права на судовий захист (абзац п’ятий підпункту 4.3 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-04#Text).

Україна як правова держава має своїм пріоритетом гарантування прав і свобод людини і громадянина. З цією метою держава зобов’язана запроваджувати юридичне регулювання, яке відповідає конституційним нормам і принципам, необхідне для забезпечення реалізації прав і свобод кожної особи та їх ефективного поновлення (абзац шостий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) від 13 червня 2019 року № 4-р/2019 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-19#Text).

Вища рада правосуддя з метою забезпечення реалізації гарантованого права суддів на звільнення у відставку та недопущення зниження рівня гарантій незалежності судді, ухвалювала рішення про звільнення суддів у відставку та встановлювала, що право на нарахування та виплату щомісячного довічного грошового утримання виникло у суддів з наступного дня після досягнення ними шістдесяти п'яти років.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 21 лютого 2023 року № 101/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39275.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 21 лютого 2023 року № 109/0/15-23 про звільнення Короткевича О.Є. з посади судді Вищого господарського суду України у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39295);

від 21 лютого 2023 року № 84/0/15-23 про звільнення Крисанової В.І. з посади судді Іванівського районного суду Херсонської області (відряджена до Центрально-Міського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області) у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39331);

від 21 лютого 2023 року № 90/0/15-23 про звільнення Канигіної Г.В. з посади судді Верховного Суду України у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39336);

від 23 лютого 2023 року № 112/0/15-23 про звільнення Пучкової І.М. з посади судді Київського районного суду міста Одеси у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39287).

4. Правомірні очікування суддів на зарахування до стажу роботи, що дає право на відставку, половини строку навчання та / або проходження строкової військової служби

Абзацом другим частини другої статті 1 Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/1995 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» передбачено, що до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років, зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання у вищих юридичних навчальних закладах та період проходження строкової військової служби.

Пунктом 3-1 постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів», яка втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2010 року № 1097 «Про внесення змін до актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності судів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України», також було встановлено, що до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років, зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів та календарний період проходження строкової військової служби.

Суддя, який вперше обраний на посаду під час дії Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/1995, та перебував на посаді судді під час дії постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865, мав право на зарахування до стажу роботи на посаді судді, який дає право на відставку, половини строку навчання у вищому навчальному закладі юридичного спрямування. У 2011 році такі нормативні положення були скасовані без перехідного періоду, що позбавило суддю можливості завбачливо вибудувати свою поведінку та очікувати настання відповідних наслідків.

Вказані підзаконні акти діяли під час роботи судді на посаді, а отже, суддя набув передбачених ними прав та з урахуванням недопущення зниження рівня гарантій незалежності і недоторканності судді у разі прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів у судді виникли правомірні очікування на отримання права на звільнення з посади судді у відставку із зарахуванням до стажу, що дає право на відставку, половини строку навчання за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах. Зазначений висновок ґрунтується на такому.

Стаття 8 Конституції України проголошує, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права.Відповідно до статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У разі, коли особа не відповідає (пункт 5 рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі «*Bellet, Huertas and Vialatte v. France*», заява № 23805/94) або перестає відповідати передбаченим у внутрішньому законодавстві юридичним критеріям призначення допомоги або пенсій у тій чи іншій формі, то відсутнє втручання у здійснення цією особою прав, передбачених статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) (пункт 71 рішення ЄСПЛ у справі «*Rasmussen v. Poland*», заява № 38886/05), якщо ці критерії змінилися до того, як у заявника виникло право на отримання конкретної допомоги (пункт 17 рішення ЄСПЛ у справі «*Richardson v. the United Kingdom*», заява № 26252/08). У разі, коли розмір пенсії зменшується чи вона перестає виплачуватись не через зміни обставин самого заявника, а у зв'язку зі змінами у законодавстві чи правозастосовній практиці, це може призвести до втручання у здійснення прав, передбачених статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції (пункт 86 рішення ЄСПЛ у справі «*Béláné Nagy v. Hungary*», заява № 53080/13). Крім того, стаття 1 Протоколу № 1 до Конвенції була визнана застосовною у справі, де заявнику було наказано повернути допомогу, отриману добросовісно, на підставі адміністративного рішення, де влада допустила помилку (пункти 54–65 рішення ЄСПЛ у справі «*Čakarević v. Croatia*», заява № 48921/13).

Відповідно до пункту 2.1.2 Рішення Конституційного Суду України від 18 червня 2020 року № 5-р(II)/2020 складовим елементом загального принципу юридичної визначеності як вимоги верховенства права (правовладдя) є також принцип правомірних (легітимних) очікувань, який, за тлумаченням Венеційської комісії, «виражає ідею, що органи публічної влади повинні додержуватися не лише приписів актів права, а й своїх обіцянок та пробуджених очікувань» (спеціальне Дослідження Венеційської комісії «Мірило правовладдя», CDL-AD(2016)007, пункт II.B.5.61).

Принцип легітимних очікувань походить від принципу правової визначеності та корелюється з іншими принципами, такими як добросовісність, правова визначеність, належне урядування, пропорційність, передбачуваність тощо.

Правовим підґрунтям для виникнення в особи легітимного очікування на врахування певного трудового стажу та інших видів діяльності (служба в армії, навчання за денною формою), що дає право на відставку, можуть бути:

- норми права (законодавства);
- судова практика;
- акт індивідуальної дії;
- конкретне судове рішення, що набрало законної сили;
- відсутність у законі приписів щодо певного права, яке, однак, слідує із загальних конституційних принципів або природного права;
- відсутність закону, який визначає механізм реалізації такого права.

Легітимні очікування можуть виникати у зв'язку із тривалим, стійким та однаковим правовим регулюванням правовідносин.

У разі, коли суб'єкт владних повноважень створив для осіб обґрунтовані підстави сподіватися на отримання певних прав понад ті, що гарантуються відповідно до принципів справедливості і природного права, відповідні особи вважаються такими, що

мають легітимні (законні) очікування.

Такий підхід забезпечує особам, на яких поширюється дія рішень органів публічної влади, можливість завбачливо вибудувати свою поведінку та очікувати настання відповідних наслідків. Недотримання такого підходу призведе до порушення вимог співмірності.

Якщо рішення органу державної влади викладено в нормативно-правовому акті і після довготермінового застосування його буде змінено та ці зміни призведуть до зміни підходів щодо обрахування видів діяльності людини, що дає право на визначення стажу для звільнення судді у відставку, і таке рішення має ретроспективну дію, то це є фактором, який має бути врахований у балансі при оцінці пропорційності втручання у мирне володіння майном. Такий підхід призводить до індивідуального та надмірного тягаря заявника і є несумісним зі статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції (пункт 67 рішення ЄСПЛ у справі «*Wieczorek v. Poland*» (заява № 18176/05)).

Обов'язковою умовою, за наявності якої певне сподівання (вимога) особи набуває ознак легітимного очікування та стає предметом захисту в розумінні статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції, є те, що таке очікування (вимога) повинно мати належне правове (таке, що ґрунтується на законі) підґрунтя, тобто має бути достатнє правове джерело для відповідного очікування (вимоги). Для того, щоб очікування було законним, воно повинне бути більш конкретним, ніж звичайна надія, і бути заснованим на нормі права або правовому акті (пункт 103 рішення ЄСПЛ у справі «*Saghinadze and Other v. Georgia*» (заява № 18768/05), пункт 39 рішення ЄСПЛ у справі «*Ceni v. Italy*» (заява № 25376/06)).

Якщо суть вимоги особи пов'язана з майновим правом, то особа, якій воно належить, може вважатися такою, що має легітимні очікування, якщо для такого права у національному законодавстві існує достатнє підґрунтя, наприклад, коли є чинний закон, який передбачає таке право, або усталена практика національних судів, якою підтверджується його існування (пункт 68 рішення ЄСПЛ у справі «Воловік проти України», заява № 15123/03; пункт 35 рішення ЄСПЛ у справі «Суханов та Ільченко проти України», заяви № 68385/10 та № 71378/10; пункт 52 рішення ЄСПЛ у справі «*Kopecký v. Slovakia*», заява № 44912/98; пункт 94 рішення ЄСПЛ у справі «*Vilho Eskelinen and Other v. Finland*», заява № 63235/00; пункт 47 рішення ЄСПЛ у справі «*Haupt v. Austria*», заява № 9816/82; пункт 142 рішення ЄСПЛ у справі «*Radomilja and Other v. Croatia*», заява № 25376/06; пункт 65 рішення ЄСПЛ у справі «*Draon v. France*», заяви № 1513/03, № 11810/03).

У пункті 62 рішення ЄСПЛ у справі «*Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society and Yorkshir Building Society v. the United Kingdom*», заява № 117/1996/736/933-935, зазначено, що легітимні очікування стосуються також способу, у якому вимога, яка була кваліфікована як «актив», буде розглядатися відповідно до національного законодавства і, зокрема, у зв'язку з посиланням на той факт, що встановлене прецедентне право національних судів продовжуватиме застосовуватися саме в такий спосіб.

ЄСПЛ неодноразово наголошував на можливості виникнення легітимних очікувань на підставі індивідуального акта або його скасування як неправомірного

(пункт 51 рішення ЄСПЛ у справі «*Pine Valley Developments Ltd and Others v. Ireland*» (заява № 12742/87)).

Судова практика Верховного Суду в частині застосування статті 1 Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/1995 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» та пункту 3-1 постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» щодо обрахунку стажу, що дає право на відставку судді, та щодо перерахунку вже призначеного щомісячного довічного грошового утримання як до відставки суддів, які були призначені (обрані) суддями вперше до набрання чинності цими нормативно-правовими актами, так і до відставки суддів, які були призначені (обрані) суддями вперше під час дії зазначених нормативно-правових актів, є сталою:

Постанова Верховного Суду від 31 березня 2021 року у справі *№ 235/7316/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/95917726);*
Аналогічні висновки Верховного Суду викладені у постановах:
від 14 травня 2021 року у справі № 414/529/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/96977500/);
від 19 червня 2018 року у справі № 243/4458/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/74767750/);
від 13 листопада 2019 року у справі № 521/2593/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/85645591);
від 5 грудня 2019 року у справі № 592/2737/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/86162024/);
від 13 лютого 2020 року у справі № 592/5433/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/87560189/);
від 24 березня 2020 року у справі № 559/512/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/88385400);
від 29 квітня 2020 року у справі 426/12415/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/88986824);
від 9 листопада 2018 року у справі № 713/1064/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77799068)
від 6 березня 2018 року у справі № 308/6953/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/72693729)
від 11 вересня 2018 року у справі № 428/4671/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/76397698)
від 1 жовтня 2018 року у справі № 541/503/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/76883793)
від 17 жовтня 2018 року у справі № 140/263/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77197181)
від 23 жовтня 2018 року у справі № 686/10100/15-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77361095)
від 10 квітня 2019 року у справі № 766/14821/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/81047001)
від 31 жовтня 2019 року у справі № 766/17221/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/85323597)
від 7 листопада 2019 року у справі № 727/4435/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/85493213)
від 15 січня 2020 року у справі № 683/600/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/86929857)
від 29 квітня 2020 року у справі № 426/12415/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/88986824)
від 9 листопада 2018 року у справі № 686/24597/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77799927)
від 9 листопада 2018 року у справі № 686/1938/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77804808)
від 9 листопада 2018 року у справі № 766/7021/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77799408)
від 9 листопада 2018 року у справі № 686/24597/16-а (https://reyestr.court.gov.ua/Review/77798853)
від 11 грудня 2018 року у справі № 522/5168/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/78528214)
від 22 жовтня 2020 року у справі № 420/1234/19 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/92362209)
від 23 грудня 2021 року у справі № 686/16953/17 (https://reyestr.court.gov.ua/Review/102171262)

Відповідно до правових висновків, викладених у зазначених постановах Верховного Суду, стаж роботи на посаді судді, який дає право на відставку та призначення щомісячного довічного грошового утримання, є єдиним, обраховується та встановлюється (з'ясовується) Вищою радою правосуддя під час розгляду заяви про відставку (прийняття рішення про звільнення) і застосовується як для прийняття рішення про відставку, так і для встановлення щомісячного довічного грошового утримання та визначення його розміру. Невключення до стажу роботи на посаді судді, за умови роботи на посаді судді не менше як 10 років, половини строку навчання за денною формою

навчання у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів та періоду проходження строкової військової служби в лавах радянської армії та врахування для встановлення (визначення) розміру щомісячного довічного грошового утримання лише періоду роботи на посаді судді є неправомірним.

Відповідно до пункту 11 розділу XII «Перехідні положення» Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» в редакції, чинній до 28 березня 2015 року, судді, призначені чи обрані на посаду до набрання чинності цим Законом, зберігають визначення стажу роботи на посаді судді відповідно до законодавства, що діяло на день набрання чинності цим Законом.

Наведене свідчить про право судді на зарахування до стажу роботи, що дає право на відставку, половини строку навчання та / або проходження строкової військової служби.

Детальніше з текстом рішення Вищої ради правосуддя від 25 квітня 2023 року № 402/0/15-23 можна ознайомитися за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39643.

Аналогічна позиція викладена в рішеннях Вищої ради правосуддя:

від 13 червня 2023 року № 630/0/15-23 про звільнення Федоренка Ю.В. з посади судді Господарського суду Чернігівської області у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/39868);

від 22 серпня 2023 року № 835/0/15-23 про звільнення Стрільчука В.А. з посади судді Верховного Суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/40849);

від 17 жовтня 2023 року № 981/0/15-23 про звільнення Яремка В.В. з посади судді Верховного Суду у зв'язку з поданням заяви про відставку (рішення доступне за посиланням https://hcj.gov.ua/doc/doc/41031).

5. Основні аспекти, на які слід звернути увагу та які враховуються під час розгляду матеріалів про звільнення судді з посади у відставку та визначення стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку

1. Норми законодавства про судоустрій, які діяли на день призначення судді на посаду, ураховуючи, що Конституція України має найвищу юридичну силу;
2. Посада, яку обіймала особа, та повноваження, які виконувала, зокрема відповідно до законів та посадових інструкцій (у разі застосування частини четвертої статті 43 Закону України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів» (зі змінами);
3. У разі застосування Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» та постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» зарахування до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як десять років, визначеного законом, половини строку навчання здійснюється лише за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів (ураховуючи правовий висновок, викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 3 вересня 2020 року у справі № 9901/521/19, згідно з яким заочна та вечірня форми навчання у вищому юридичному навчальному закладі не зараховуються до стажу роботи, що дає судді право на відставку);
4. У разі застосування Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» та постанови Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» необхідно враховувати правомірні очікування суддів на зарахування до стажу роботи, що дає право на відставку, половину строку навчання та / або проходження строкової військової служби;
5. Стала практика Верховного Суду щодо розгляду справ про зарахування до стажу роботи, що дає судді право на відставку.

ВИЩА
РАДА
ПРАВОСУДДЯ

Огляд рішень Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду заяв суддів про звільнення у відставку в 2023 році. Упоряд.: секретаріат Вищої ради правосуддя / Відп. за огляд: член Вищої ради правосуддя, к. ю. н., доцент С. Ю. Бурлаков, Київ, 2024. 24 с.

Застереження: огляд містить короткий опис деяких рішень Вищої ради правосуддя, у кожному з них викладено лише основні положення. Для повного розуміння висловленої в рішенні позиції необхідно ознайомитися з його текстом.

В оформленні титульної сторінки використана робота художника Василя Єрмилова «Рельєф» 1923 рік.

Стежте за нами онлайн: